

VITAMARINA

MAANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE

Redactie: BOB ENTROP

Uitgave: Stichting Biologia Maritima — Nederlands Instituut voor Zee-Aquaristiek en Zee-biologie
Administratie: Zeezwaluwstraat 201—203, Scheveningen — Telefoon 0 70-554210 — Giro 606100
11e jaargang, no.2 februari 1961

PURPERSLAKKEN

Plakkers van onze imitatie rotskust.

Bob Entrop.

Of verschillende verschijnselen aan louter toeval toe te schrijven zijn, dan wel logische gevolgen zijn van onbegrijpelijke kosmische wetten en regels,... deze strijdvrage zullen we voor wat het de "toevallige" verschijnselen in het dagelijkse leven betreft, in het midden laten.

Wie zich wat in de natuur en de natuurstudie verdiept komt mijns inziens spoediger terug van deze toevalstheoriën, omdat het hem weldra duidelijk wordt dat de natuur geen samenraapsel is van losse onderdelen, die elk op zich bestaansmogelijkheid hebben, maar dat het ene radertje van dat grote Natuuruurwerk zeer precies past in een volgend, en dit weer in een volgend en zo maar door.

Het zou immers dwaas zijn te geloven, dat een walvis zo maar toevallig in de zee voorkomt, een vogel zo maar toevallig een nest gaat bouwen, enz. Waarom het dan niet toevallig is, maar eerder een schijnbaar logisch gevolg van een en ander is, dat is zeker een zeer ingewikkeld probleem en vaak niet eens geheel kloppend te verklaren.

Er bestaat echter een verband - misschien nog beter gezegd een verhouding - tussen al die levende wezens van de gehele wereld.

Wie aandachtiger toe gaat zien, zal ook ontdekken dat deze geweldige kringloop of cyclus soms uiteen lijkt te vallen in kleinere kringlopen. Denk maar eens aan de kringloop en levensgemeenschap in een sloot of plas, de kringloop in de zee, de levensgemeenschap van een heidemoeras. En zo zouden we nog veel meer voorbeelden kunnen geven.

Wanneer we een bepaalde gemeenschap - vaak verband houdend met een bepaald landschapskarakter - onder de loupe gaan nemen, zullen we zien, dat bepaalde dieren en planten nauw op elkaar ingesteld zijn, terwijl vaak ook de bodem waarop geleefd en gegroeid wordt, ook nog een factor - en soms een heel belangrijke - in deze levensgemeenschap uitmaakt.

Bepalen we ons in de eerste plaats tot het dierenrijk en dan nog weer speciaal tot de zeedieren, dan kunnen we waarnemen, dat bepaalde dieren aan een bepaalde bodem of bepaald milieu gebonden zijn.

Dieren, die in een brandingszone leven zijn anders gebouwd en leven een ander leventje, dan dieren van de diepzee. Dieren, welke in de zandbodem ingegraven leven, zullen een andere methode van voedsel vangen bezigen, dan de vissen van de bovenste waterlagen.

Deze laatste zullen we dus stellig niet in het zand ingegraven aantreffen en omgekeerd zoeken we typische bodemdieren tevergeefs in de buurt van het wateroppervlak.

Lichaamsbouw, voeding, voortplanting, verspreiding zijn zo enige factoren, die zeer nauw met elkaar verweven zijn.

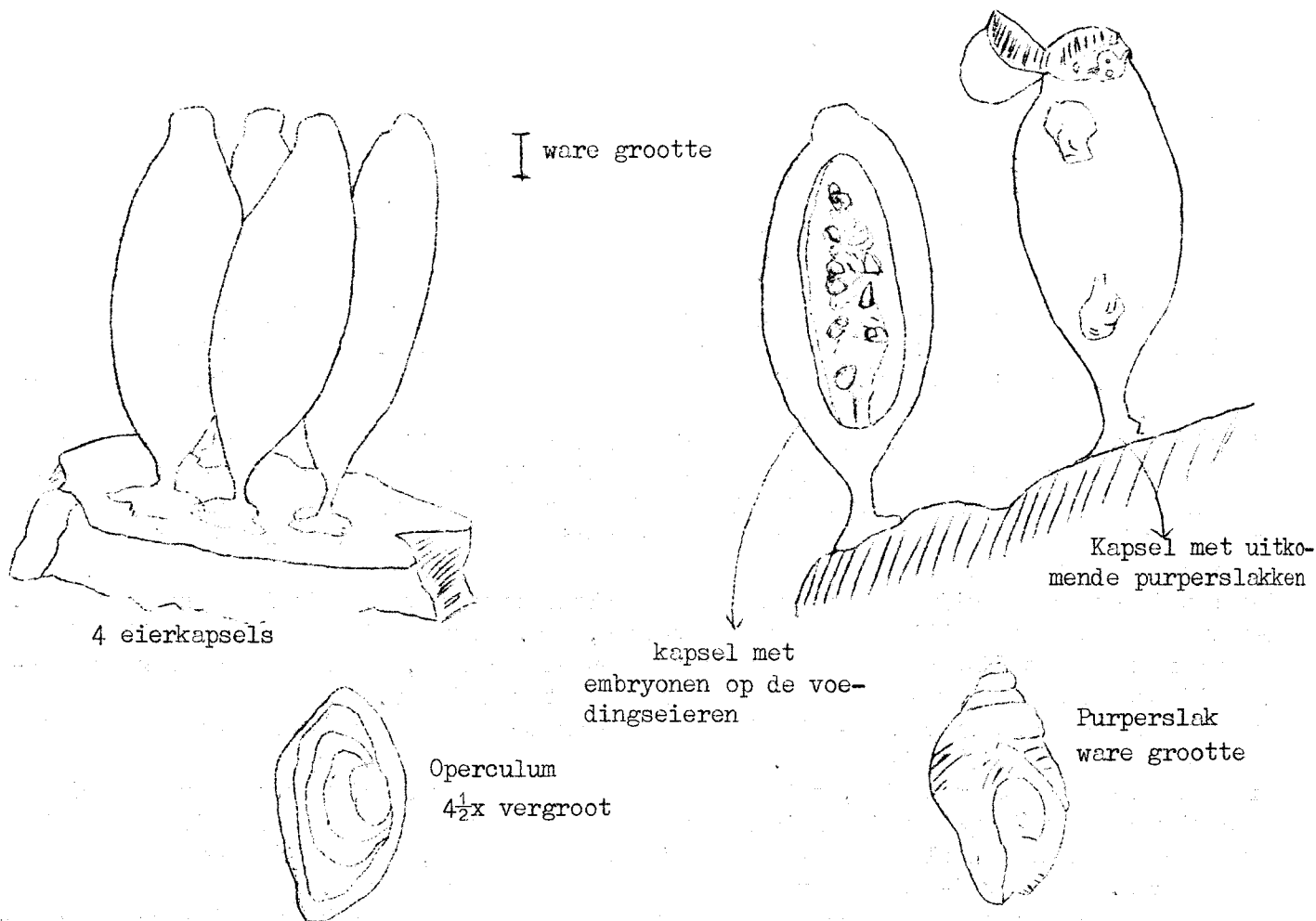
Wanneer we Engelse en Franse rotskusten met onze duinenkust gaan vergelijken is het wel heel duidelijk, dat er een hemelsbreed verschil in milieu bestaat. Dieren welke op rotsige kusten leven, zullen het bij ons moeilijk kunnen uithouden, of zij moeten genoegen nemen met wat wij mensen hun als imitatierotskust in de vorm van havenhoofden en dijken hebben aan te

bieden.

En er zijn enkele typische zeedieren - vnl. onder de schelpdieren - die onze pieren en golfbrekers niet eens zo'n heel slecht surrogaat rotskust vinden.

Een voorbeeld hiervan is de PURPERSLAK, waarover we het nu eens willen hebben.

De Purperslak maakt deel uit van de familie Purpuridae, waarvan vertegenwoordigers over de gehele wereld verspreid zijn. Ons land wordt slechts door één soort van deze familie bezocht en wel door Thais (Nucella) lapillus.

Onze soort - als we het zo maar eens mogen noemen - beperkt zich echter niet alleen tot ons land, maar leeft op alle Europese en Amerikaanse kusten van de Noordatlantische oceaan. Zelfs tot in de arktische zone toe. Zuidelijker dan Spanje komt hij echter niet. Ook ontbreekt hij in de Middellandse zee en de Oostzee.

Nu is het heel typisch, dat we zijn verspreidingsgebied in Nederland zelfs al heel eng kunnen begrenzen. Ten Noorden van de gemeente Monster (Zuid-Holland) zult U hem op geen enkele dijk, havenhoofd of golfbreker aantreffen.

Gaat U echter iets zuidelijker - naar Hoek van Holland - dan vindt U er talloze. Hoek van Holland is voor de schelpenverzamelaars wel de vindplaats bij uitnemendheid.

Nu we het toch over zijn verspreidingsgebied hebben, is het wel aardig om eens te vertellen hoe men enkele jaren geleden eens getracht heeft het verspreidingsgebied van Thais (Nucella) lapillus naar het noorden te verschuiven. Een groot aantal verzamelde purperslakken van Hoek van Holland werden op het havenhoofd van Scheveningen uitgezet. Natuurlijk in de hoop dat ze het ook in Scheveningen aangenaam zouden vinden. Maar niets

van dat alles. Zij zijn verdwenen! Waarheen? Dood? Het antwoord moeten we schuldig blijven. Toch vraag je jezelf af, waar dat nu in kan zitten. Hemelsbreed is de afstand Hoek van Holland naar Scheveningen nog geen 20 km. Het materiaal, waaruit de pieren bij de Hoek en bij Scheveningen opgebouwd zijn, is het zelfde. In beide gebieden leven voldoende mosselen, welke tot voedsel kunnen dienen, terwijl ook in Scheveningen op de Noordzijde van de Noorderpier voldoende beschutting is tegen Zuid-Wester stormen en de Zuid-Noord stroom, welke langs onze kust voert. Hoe het ook zij, de oorzaak zou misschien toch een verschil in watersamenstelling kunnen zijn.

Wanneer U op de Noorderpier in Hoek van Holland komt, moet U niet denken dat U bepaald over de purperslakken struikelt, want U zult ze toch in hun schuilplaatsen moeten opzoeken. Daartoe staat U soms haast op Uw hoofd tussen de grote rotsblokken, waar ze in spleten en onder stenen vastgezogen zitten. Opvallend zijn ze genoeg en verwarren met gewone alikruiken behoeft U ze zeker niet. Het zijn stevige horens die tot 35 mm groot kunnen worden. De grondkleur varieert van wit tot donkerbruin, soms met nog donkerder spiraal banden. De hoorn bestaat uit ongeveer 6 windingen, waarvan de laatste de grootste is. De buitenrand van de mondopening is vaak gekarteld. De purperslak kan zijn huisje evenals de wulk en vele andere slakkensoorten met een hoornachtig dekseltje het zgn. operculum, hermetisch afsluiten.

Wanneer je bij eb de slakkenhuizen tussen de rotsspleten uit wil peuteren, zul je merken, dat ze soms terdege klemzitten. Je vraagt je dan wel eens af hoe het dier zich uit deze benarde positie weer zal weten te verwijderen.

Al zoekend tussen de stenen kunnen we dan ook het geluk hebben dat we de eigenaardige eierkapsels van de purperslak vinden. Deze worden in grote hoeveelheden vlak bij elkaar door het dier afgezet.

Dadelijk gaan we eens kijken hoe de ontwikkeling van de purperslakken toegaat, maar eerst nog iets over de beige bekertjes. Ook deze staan te midden van het ruwe brandingsgeweld. Ze moeten er dus wel tegen kunnen. Nu dat is ook zo. Met je nagels kun je het leerachtige taaie kapseltje nauwelijks open krijgen. Toch schemeren de eieren duidelijk door de kapselwand heen. In ieder kapseltje legt het dier een 400 - 600 eieren. Wanneer die eens allemaal uitkomen! Nu dat is niet het geval. Evenals dit bij de Wulk (*Buccinum undatum*) het geval is, zijn de meesten voorbeschikt om in het geheel niet tot jonge purpers te worden, maar als voedsel te dienen voor hongerige broertjes en zusjes. Slechts 15-45 eieren ontwikkelen zich tot slak. De andere eieren klonteren samen tot een voedingsmassa, waarop de larven zich vasthechten en waarmee zij zich voeden.

Dat bij de wulk twee soorten eieren konden ontstaan, vond zijn oorzaak in de dimorphie van het mannelijk sperma (tweevormigheid). Er bestaan twee soorten spermatozoën bij de wulk, waarvan de één versmelting met een vrouwelijke eicel een normaal ei vormt, terwijl de andere na versmelting een voedingsei wordt.

Bij de purperslak zijn geen uiterlijke verschillen bij spermatozoën waargenomen, maar kunnen volgens de onderzoekers de spermatozoën fysiologisch verschillend zijn. Van ei tot jonge purperslak duurt ongeveer 4 maanden en de ontwikkeling vindt geheel binnen het kapsel plaats.

Wanneer de jonge dieren het kapsel verlaten zijn het nog maar miniatuurtjes van bijna 2 mm.

(wordt vervolgd)

V E R S L A G van het Nationale Congres, de 3e Schelpenruilbeurs en de Tentoonstelling "Inktvissen kijken U aan" op zaterdag 28 en zondag 29 januari 1961 in de Zuiderpark H.B.S. te den Haag.

(vervolg)

Onvermeld mag ook niet blijven de Inktvissensmulhoek, waar de heer Visker met zijn echtgenote beide dagen uit een schijnbaar onuitputtelijke pan inktvis warm en gesausd serveerden. Tenminste nadat vele bezoekers eerst vaak met schuchtere schreden het indonesische stalletje waren genaderd. Na de eerste hap klaarden de gezichten zichtbaar op en smaakte het naar meer.

Nadat het zondagmorgen druk op de ruilbeurs geweest was, kostte het wel enige moeite de bezoekers van beurs en tentoonstelling naar de grote aula te dirigeren toen het congres om even 2 uur geopend werd.

Voorzitter Bob Entrop beklom als eerste spreker de preekstoel - er wordt namelijk ook kerkdienst in deze aula gehouden - en zei dit congres met een conglomeraat van gevoelens te willen openen. 's Morgens was er een kerkdienst geweest en 's avonds zou er weer een zijn. En juist tussen deze gewijde uren in schuift Biologia Maritima haar congresprogramma. Hij meende het echter niet als een ontoring te moeten beschouwen dat de sprekers van hedenmiddag vanaf een preekstoel het woord zouden voeren, temeer daar al het gesprokene de oneindig grote natuur als achtergrond heeft, waarin het symbool van het Leven misschien wel het meest waarachtig beleefd kan worden.

Spreker memoreerde het feit dat het goed gaat met stichting Biologia Maritima. Een gestaag groeiend ledenaantal doet onze kring steeds groter worden, terwijl dank zij een actieve kerngroep in B.M. veel werk in belang van het geheel wordt verzet. Hij dankte de zeer enthousiaste werkers, die in de afgelopen weken vele, ja zeer vele vrije uren hebben geofferd om tentoonstelling, ruilbeurs, en congres tot stand te brengen.

Toch kan het ledenaantal nog steeds groter, want zou het niet heerlijk zijn indien wij na jaren van hard werken de kroon op ons werk geplaatst zouden kunnen zien in de vorm van een gedrukt tijdschrift. Laat dit nog voorlopig een toekomstplan zijn, maar wanneer we allemaal (maar dan ook allemaal) eens 1 of 2 leden zouden aanbrengen, wie weet of dan reeds niet deze wens in vervulling zou gaan. Een maandblad met foto's en goede lijnclisches zou wel een enorme vooruitgang betekenen. Laten wij daaraan eens denken en voor het bereiken ervan ons best doen.

Een speciaal welkomstwoord werd gericht aan de buitenlandse en buiten-den Haag wonende leden en niet in het minst aan de heer Pfeiffer van de Nederlandse Onderwijsfilm, die voor de aanwezigen een drietal films zou vertonen, voorafgegaan door een korte inleiding.

De eerste film, die op ons congres zijn premiere beleefde, was gewijd aan de Sepia officinalis - de Tienarmige inktvis. Een buitengewoon interessante film die ons vele facetten uit het leven van deze inktvis geopenbaard heeft. Prachtig waren de opnamen die het verschillende gebruik van de trechter demonstreerde. Ook het paren, de kleurwisselingen en het afzetten van de eieren waren beelden die ons nog lang zullen heugen en een prachtige omlijsting vormden voor onze tentoonstelling.

De opnamen waren destijds - men heeft meer dan 2 jaar aan deze film gewerkt - vervaardigd in de aquaria van het Zool. Station te den Helder.

De tweede film gaf een indruk van het rijke dierenleven dat op het wad huist. Vogels, wormen, schelpdieren, krabben en wat al niet meer, passeerden de revue. Het accent was wel wat sterk gelegd op het vogelleven, maar we hebben toch ook wel genoten van de mooie opnamen van de zeepier en de grappige bewegingen van de siphobuis van het Nonnetje, die de bodem als een stofzuigerslang aftast.

(vervolg op pagina 16)

EEN MILLIOEN JAAR OUD KERKHOF WORDT OPGEDOLVEN.....

schelpenzuigen ! een prozaïsch bedrijf met een wetenschappelijk kantje.

Aan de andere kant komen de schelpen uit de trommel gerold en gaan via een glijbaan het ruim van de klipper in.

Waar zou dus een mooiere plaats zijn om fossielen te zoeken dan in het ruim van de klipper. Met dozen, bussen en buisjes gewapend dalen we in het spelonk af. Steeds hoger en groter groeit de berg schelpen en wij graaien en grabbelen wat we kunnen. Veel materiaal is natuurlijk kapot gebeukt in de roterende trommel, maar ook nog heel wat exemplaren komen er met hun fragiele bouw toch nog goed van af. Deze worden als kleinoden direct in glasbuisjes ondergebracht. Doos na doos wordt met een prachtige buit aan fossielen volgepakt. En de eindeloze stroom van schelpen ergens van de bodem der Westerschelde vandaan gesleurd, blijft aanhouden.

Tot het moment dat er ergens in het binnenste van de zuiger een paar harde bonzen hoorbaar worden. De trommel komt tot stilstand. Al het personeel verlaat zijn post en daalt langs het steile trapje af in het kombuis. Het is koffietijd. Ook wij worden uitgenodigd. De kok heeft voor een heerlijk bakje leut gezorgd, ja zelfs met koek er bij. Na een klein kwartiertje is de zaak weer in volle gang. De kapitein heeft de zuiger een eindje verhaald -zoals dit in vaktermen heet- en een verse rijke zuigplaats opgezocht.

Daar waar schelpen op de glijbaan komen is een plankier aangebracht, waarop een van de bemanning met een schop gereed staat om de grote keien en veenbonken, die ook mee opgezogen worden, en met de schelpen mee uit de trommel komen rollen, op te vangen en weer in het water terug te gooien.

"Daar is het juiste plekje om de botten in de gaten te houden" zegt de stuurman, die af en toe eens even naar onze vondsten komt informeren. Nu, dat is niet aan dovemansoren gezegd, al gauw staan we met z'n tweeën op het balkonnetje. Stel je voor een stel fijne oude botten mee naar huis te brengen, dat zou niet gek zijn.

Denkt U nu niet dat we verzot zijn op oude soepbeentjes, die men gevoelig overboord gooit. Het gaat hier ook weer om botten van respectabele leeftijd. Botten van rhinocerossen, mammoths, reuzen herten en wat al niet meer. Ja, die bodem van de Westerschelde herbergt zo het een en ander.

Het zijn de schamele resten van uitgestorven dieren, die eens deze contreien bewoond hebben of door prae-historische rivieren hierheen getransporteerd werden. Dieren uit de tijd, dat ons land - dat toen zeker nog niet de naam Nederland droeg - een tropisch klimaat had.

Zo af en toe komt er plotseling zo'n bot of stuk bot uit de bus en dan is het pak ik heb je. In de luwte van de brug wordt het gauw terzijde gelegd en dan is de aandacht weer ten volle geconcentreerd op de eindeloze stroom voortglijdende schelpen.

Hier bij de glijbaan kun je alleen maar oog houden op de grote exemplaren. Voor het fijnere grut als mooie gave penhorens, pelikaansvoetjes en kauria's en ook de haaientanden niet te vergeten kun je beter in het ruim van de Spes Salutis zijn. Daar komt de gehele zaak tot stilstand en kun je beter je slag slaan.

De schelpen komen tot rust, ja, maar de schuit ligt knap te rammeien. Het water tussen de twee boegen samengeperst zoekt zijn uitweg en vindt die in de vorm van een wateruitbarsting over het dek van de klipper.

's Middags om 5 uur is het stoppen geblazen. En nog is de Spes Salutis niet vol. Morgenonchtend zullen we verder gaan, in de hoop dat het dan in enkele uren gepiept zal zijn.

Schipper Klink overlegt eens met de kapitein van de zuiger of we langs zij zullen blijven liggen of dat we maar liever naar de haven van Terneuzen zullen gaan. Tot het laatste wordt besloten, want de weersberichten zijn nu niet bepaald al te best. Hierdoor wordt voor ons tevens de gelegenheid geschapen om na de avondmaaltijd - onder het genot van alweer een kopje koffie - onze rijke vangst van deze dag wat te ordenen en degelijk te verpakken. Fossielen zijn immers door hun hoge jaren erg bros en zouden tijdens de terugreis gemakkelijk kunnen breken. Laat maken we het vanavond zeer zeker niet, want zo'n hele dag op het water met wat zon en een heleboel wind om je oren, maken je bar slaperig. Wat duurt dan de reis naar dromenland maar kort, vooral als het klotsend water tegen je kooi in het vooronder voor een zachte begeleidingsmuziek zorgt.

VOL !!!! Luiken dicht en dan naar huis.

Wanneer de zon nog met zekere schroom boven de kim komt, draait de Liesel van de Spes Salutis ons alweer naar de zuiger toe. Voor toiletmaken en eten wordt ons niet veel tijd gegund. We zijn zo bij de zuiger, waar de machinist al weer als een der eerste uit de veren is en zijn kacheltje uit het 35 ton grote kolenhok weer duchtig opstookt.

Het is voor hem de laatste werkdag van de week. Het is vrijdag en wanneer wij vol zijn, zal ook de zuiger de Everingeplaat tot Maandag verlaten. Voor de laatste keer schept de kok de resultaten van zijn kookkunst, om 12 uur in de schalen. Morgen en overmorgen zal moeder de vrouw dit karweitje van hem overnemen. Niet dat het hier niet uit te houden zou zijn. Oh neen hoor, het leven aan boord van de zuiger is heus zo slecht niet, maar als alles goed is, verlang je toch weer naar het eind van de week, waar of niet?

Nu, we kunnen deze filosofie van de man van het kombuis best begrijpen. Na een week van arbeid is het thuis goed rusten.

"Ik zal eens even voor de koffie roepen" zegt hij, "anders beginnen ze boven alweer te schelden dat ik zo laat ben vandaag".

Hij pakt een knaap van een hamer en dreunt met een speciaal "takkerdetak boem-boem"-roffeltje tegen een ijzeren spant, dat het door het gehele schip hoorbaar is. "Dat heb je meer gedaan, te zien aan die deuk in het ijzer niet waar?" "Goed gesnapt, maar zal ik maar vast voor je inschenken?"

Zo'n leven aan boord - al is het dan ook maar een doodgewone schelpenzuiger ergens op de Westerschelde - is toch altijd heel iets anders dan aan de vaste wal. Er heerst vaak zo'n prettige joviale geest, het zijn vaak kerels waar je al heel gauw mee op kunt schieten, die je graag een pleziertje doen, door een mooi fossiel voor je uit te wippen of je een fijn mysterieus stuk knekel voor je voeten te gooien.

Jongen, jongen, de zuiger heeft vanmorgen zijn best gedaan. Op een oor na is de beer gevild. Een klein hoekje van het ruim wordt met man en macht volgespoten en toegeschept. En dan... kijk welaan dan moeten we ons nog haasten om afscheid van de vriendelijke bemanning te nemen, want de gebroeders Klink maken de luiken al dicht en dat betekent dat we weldra de tros zullen los gooien en huistoe zullen gaan.

Het weer is er niet beter op geworden. De wind is nog in kracht toegenomen en daarom treft de schipper alle voorzorgsmaatregelen voor de thuisreis.

Over de luiken worden grote dekzeilen uitgespreid en op de naden worden latten gespijkerd. Alle losliggende materialen worden vastgesjord. Wij staan eigenlijk wel een beetje vreemd te kijken, want wat verwachten ze dan eigenlijk. We varen toch grotendeels min of meer door binnenwateren?

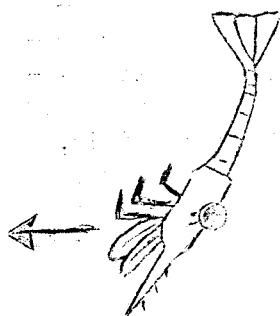
(wordt vervolgd)

ACROBATIEK

Reeds enige malen hebben we zo tegen april jonge steurkrabjes gehad, nadat de ouders gedurende enige maanden de groene eierpakketten hadden meegebracht. Waarschijnlijk hebben we enige stadia gemist, hetzij omdat de ontwikkeling bij het ouderdier plaats vond, hetzij omdat we de jeugdige steurkrabjes niet eerder met het blote oog konden zien.

De diertjes die we zagen (bijna 1 mm lang) waren namelijk Zoa larven, terwijl het eerste stadium de Naupliusvorm is. Maar wat de naam ook mag zijn, het zijn schitterende wezentjes, halfdoorschijnend met verschietende kleuren in paars en blauw. De grote facetogen zijn bruinzwart en ergens in het borststuk, achter de kop is een helderrode massa zichtbaar. Door een loupe (X 12) hebben we vaak de diertjes gevolgd op hun tocht langs de voorruit, waarbij een merkwaardig feit aan het licht kwam.

Jonge steurkrabjes zwemmen achterstevoren en ondersteboven door het water heen, ongeveer onder een hoek van 60 graden met de waterspiegel, de kop omlaag. We hebben het nooit anders gezien en durven er dus voor in te staan. Werden de dieren achtervolgd, dan schoten ze weg op de manier, die we ook van het volwassen dier kennen, namelijk door het achterlijf dubbel te slaan en achteruit weg te schieten. Hierbij werd de positie "ondersteboven" vaak opgegeven. Het zou natuurlijk buitengewoon interessant zijn om te zien, wanneer de steurkrabjes deze manier van zwemmen verwisselen voor die van het volwassen dier, maar helaas zijn we er nooit in geslaagd om de diertjes langer in leven te houden dan een week. Als U echter jonge steurkrabjes heeft in de bak: wilt U er eens naar kijken ?

VANGREIS NAAR BRETAGNE MET PASEN

Het Nederlands Instituut voor Biologische Leermiddelen heeft het plan om met Pasen weer een bezoek te brengen aan Bretagne en wel aan het Biologische station te Dinard en de rijke omgeving.

Rijk in de zin van de dieren- en wierenwereld. Vooral de laatste is dan op zijn mooist. Het ligt in de bedoeling om evenals vorige jaren verschillende interessante vangplaatsen rond Dinard te bezoeken, daar dieren te verzamelen en deze mee naar Holland terug te brengen.

Voor deze reis hebben zich reeds enkele deelnemers gemeld. Aangezien de reis gemaakt wordt met een V.W.bus zijn nog enkele plaatsen beschikbaar. Zij die belangstelling hebben om aan deze interessante reis deel te nemen, gelieven zich zo snel mogelijk telefonisch in verbinding te stellen met B. Entrop, Tel. 554210. De reis zal duren van donderdag 30 maart t.m. 10 april. Voor malacologen zowel als zeebiologen is deze reis een unieke kans.

*
* * *

A. Amir.

HET GIF VAN DE SCHORPIOENVIS

In de warme, ondiepe tropische wateren van de Indische Oceaan en de Pacific leeft de zgn. schorpioenvis (*Pterois volitans*) die net zo prachtig gekleurd is als de koraalpartijen in zijn "Umwelt". Zowaar een even kleurrijke als giftige vis. Zijn gif brengt bij het slachtoffer een daling van de bloeddruk teweeg. Proeven met konijnen, door

Saunders en medewerkers verricht, onthulden de schadelijke werking op hart en circula-
tiesysteem. Ze vonden, dat het gif een heldere, kleurloze vloeistof is met ongeveer
2% stikstof, 13% proteïne en 14% vaste stoffen. Kleine doses geven een kleine daling
van de bloeddruk en een verhoging van het ademhalingsritme, terwijl grotere doses
een aanmerkelijke daling veroorzaken, gepaard gaande met letsels van hartspier en -wand.

(S.N.L., Vol.75, No.7, februari 1959).

VERSLAG NATIONALE CONGRES - 3e SCHELLENRUILBEURS en TENTOONSTELLING (vervolg van pag.12)

De 3e film toonde ons de resultaten van een modern onderzoek dat over de gehoorzin bij
bruinvissen handelde. We zagen hoe in Denemarken de bruinvissen op de traditionele ma-
nier gevangen werden. Daarop volgde met de meeste zorg het transport in auto's naar Hol-
land, waar ze op Texel uitgezet werden in binnendijks water. Daar volgden de proefnemin-
gen waaruit bleek dat Bruinvissen hooggeorganiseerde dieren zijn, wier intelligentie het
nog van die van de mensapen wint. Omdat het gehele verhaal van de film interessant is,
menen wij er goed aan te doen om toestemming van de Nederlandse Onderwijs Film te ver-
krijgen voor het onder bronvermelding publiceren van de inhoud van het boekje, dat de
film begeleidt. Dan kunnen de leden die niet op het congres waren ook lezen van de moei-
lijkheden en de resultaten van dit onderzoek.

Daarom laten we het voorlopig bij deze summiere bespreking van de film, maar willen
niet graag besluiten zonder de heer Pfeiffer nogmaals hartelijk te danken voor zijn be-
reidwilligheid. De zaal beloonde hem met een zeer hartelijk applaus.

Hierna volgde de pauze, waarin we konden genieten van een heerlijk kopje koffie. Toen
bleek eerst goed hoe groot - ruim 200 mensen - de opkomst voor dit congres was. Het was
een gezellige drukte in de ruime cantine, waar iedereen met iedereen een praatje maakte.
Na de pauze sprak voorzitter Bob Entrop over: "Het dierenleven in het littoraal van de
Bretonse kusten". Hij vertelde hoe door een groep van B.M.-ers tijdens de jaarlijkse be-
zoeken aan de Bretonse kust een begin is gemaakt met de studie van de zonaties, die elk
een typische fauna en flora vertoont. Vooral aan de kust van Pointe de Décollé vertoont
het littoraal een groot verschil tussen hoog- en laagwater. De kust is hier rotsachtig
en bij vallend water blijven tussen de stenen hier en daar kleinere en grotere poeltjes
achter. Langs een denkbeeldige lijn vanaf het hoogste tot het laagste punt werden de
poeltjes genummerd en aan een inventarisatie-onderzoek onderworpen.

Zelfs nog boven het hoogstgelegen poeltje bleek van een zonatie sprake te zijn, die dan
weliswaar niet bestond uit zeedieren, maar beginnend met gewone landplanten, via zilte plan-
ten en diverse korstmossen de wereld van wieren en de eerste zeedieren binnentrad.

Van de verschillende poeltjes en de daarin aanwezige dieren en wieren werden prachtige
kleurendia's getoond, die ook de zeebiologen, die deze kust nog niet van eigen aanschou-
wing kennen een goede indruk van de verschillende milieus hebben gegeven.

Hoe duidelijk hebben wij niet kunnen zien dat elk dier gebonden is aan een bepaald milieu,
dat op zich weer gekenmerkt wordt door factoren als temperatuur, zoutgehalte, verdamping,
droogvallen, begroeiing, schuilgelegenheid enz.

Deze factoren werden door de werkploeg, die we ook op de kleurendia's aan het werk zagen,
naarstig genoteerd. De een bepaalde de temperatuur, de ander controleerde het zoutgehal-
te met de areometer, terwijl weer een ander schetsen maakte en de omvang van de poeltjes
vastlegde.

(wordt vervolgd)